

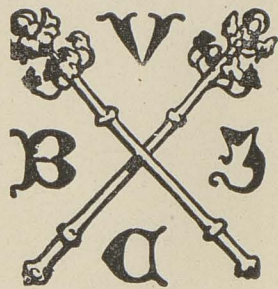

Aug. 6030 - 6037

Biblioteka Jagiellońska

stdr0003092

Aug. 6030 - 6037

POGONIA.

Virtutis suâ luce

Natalium splendore celeberrima,

D V M

ILLVSTRISSIMVS PRINCEPS

& Reuerendissimus Dominus, Dñus.

D. CASIMIRVS FLORIANVS

DVX IN KLEVAN

CZARTORYSKI,

Dei Gratiâ Episcopus Posnaniensis,

Dei Opt: Max: auspiciatissimâ Gratiâ, Regni Di-
uorum Tutelarium suffragijs, ad sanctissimi sui No-
minis gloriam, Ecclesiæ & Reipub. incolumi-
tatem, Ciuiumque vniuersorum salu-
tem perpetuam ;

I N

Celeberrimo Concurso spectatorum so-
lenni ritu LOVICI 29. Ianuarij
consecraretur.

A

M. NICOLAO SVLIKOWSKI

S. Theol. Professore, in Acad: Crac. Canonico ad Ædes

S. ANNÆ,

In Gratulationem amplissimi honoris
descripta.

STEMMA ILLVSTRISSIMÆ DOMVS.

Aug. 6030

*Currit Eques, gladium dextrâ qui vibrat acutum,
Tartara, ne feriat, te Hæresis, atrapete.
Robur inest manibus, Pallas sibi pectus obarmat,
Et sacrum cingit, cassis honora caput.
Ocyus hinc fugias, Christi defendit ouile,
Et Ditis sæuos, proterit ense lupos.*

Sib. Jag.

POGONIA.

Publicæ lætitiæ & iucunditatis, in animis, vultu, oculis, omnium Tibi & Tuæ dignitati gratulantium expressa significatio, facit Illustrissime Antistes, vt honores quos in Ecclesiâ Dei, & Patriâ Diuinâ ordinatione & voluntate, pariterq; grauissimo Regis iudicio, consecutus es, gratulari audeam; non verborum inani ac vano apparatu, sed officiosâ deuoti animi promptitudine instructâ Oratione. Pridem Tibi, & Tuo Illustrissimo Generi, armis, & militari Tuorum Maiorum gloriâ collustrato, & cultu literarum, non mediocri insignito, debitum præmium fortuna, suâ cæcâ temeritate, eò vsque distulit, & remorata est, vt planius & apertius Dei Præpotentis Prouidentia, cum alia hominum negotia regi & gubernari, tum omnium honorum sublimes fasces, æquissimè tradi, concedique intelligerent vniuersi. Itaque vident, qui adsunt pompæ, atque adeò præsentis honori Tuo, ornatissimum præstant comitatum, fatis bonis, Ecclesiæ Posnaniens. illum redditum esse Pastorem, & Præsidem, cuius consilio, autoritate, felicitate, effectum iri, non vana spes est; vt si quæ cælesti & Diuino cultui, commodis & vsibus Ecclesiæ, inscripta, & adiudicata, alicuius effrenata audacia, & superba licentia contrectauit, ea omnia oppressa vi & iniuriâ restituantur copiosissimè. Vident quos Tu Tibi, antehac multis obstrinxisti officijs, Viri literati, Te Senatus Poloni ornamentum, & lumen, ad cuius conspectum, omnes tempestates, quæ graue discrimen Academiae, cum legum & immunitatum detrimento portendebant, cum nebulis & tetrâ caligine effugient & euanescent. Quid ergo erit, quod mei grati & officiosi animi, in hoc publico sensu felicitatis & lætitiæ, impedire & retardare possit, præclaram in Te voluntatem? Academia

profectò Crac: vnica & Illustris Schola Regni, quantū in antecessore Tuo, gloriosissimæ recordationis A N D R E A SZOLDRSKI, amisisse se fatetur, tantum in Te Patrono, & Conseruatore, acris consilij, & ingenij viro recuperasse, certā cum fiducia animi intelligit & recognoscit. Et si sub illius Patrocinio, & tutelā inclyta Respub. literaria, pacatè & tranquillè conquiescebat, etiam sub Tuā fide & curā, quam adepta est, à Sanctissimis Regibus, & Amplissimis Ordinibus Regni securitatem, & gloriam, porrò inuiolatam integramque retinebit & conseruabit. Non poterat certè Serenissimus ac Potentissimus Rex, suā auctoritate, maximā & grauiissimā prudentiā, sapientiū, & meliūs, tantarum rerum momenta, moderari, quā cum in eadem domo, familiāque, Ecclesiæ & Patriæ, decora illustria voluit remanere: cuius nomen cum debita obseruantia, & cultu maximo, colere & venerari consuevit Academia. Cui eò gratior & iucundior est Tui honoris amplissimi accessio, quòd non solum Te, Senatorem Consilio, grauitate, & sapientissimo iudicio, præditum aduertat, sed etiam Regum Serenissimorum, quos fama & illustris gloria, ob præclara facta, pro Ecclesiā, pro imperio clarissimè administrata, *extra anni solis vias extulit.* Fundatorum suorum Munificentissimorum Illustrissimam propaginem, trabeā Episcopali illustrem colit & obseruat. Ne enim hoc loci, longo ordine & serie Maiorum Tuorum merita recenseam, satis gloriæ, satis laudis, & dignitatis habes, quòd Vladislai Iagellonis Regis Serenissimi & Sanctissimi Poloniae, ex Fratre Pronepos verè & meritò dicaris. Eius Regis, quem & pacis & bellorum decora nobilitauerunt: vt cuiusuis veterum Imperatorum, & Heroum ornamentis, possint, non solum conferri, verum etiam anteferri. Quapropter quò plus in se gratiæ, & præsidij, ex amplissimā honore Episcopalis accessione deriuatum iri confidit, eò promptior & alacrior, ad Illustris: Celsitudinem, accedit gratulabunda. Orat modò obtestaturque Reuerendissime Domine, vt cum illā tacitus Tuæ Gentis, Tuæque decora, recognoscas, & ad perfectiorem publicæ lætitiæ, & felicitatis significationem, excitandam & augendam, in memorandam omnium seculorum cursu, Tuarum Virtutum venias recordationem.

Sed vnde potissimum in tam immenso Tuarum virtutum agmine, dicendi fumam initium? quàm quòd & tutum sit, & ad communis lætitiæ cumulum, vehementer faciat, Heroicæ propagationis meminisse. Quæ huic Regno multiplex fœnus petit gaudiorum, siquidem & securitatem dulciorem reddit, gloriæ Maiorum Tuorum recordatio, & felicitatis sensum acuit, antea actæ vitæ Tuæ memoria. Lithuania simplex, & suorum faulrix regio, cœli clementiâ, soli fertilitate, Ducum vi & robore, ciuium moribus, & ingenio laudatissima, Principum & virorum Nobilium rebus gestis famigerata, cui fato quasi humanitas, virtus, eruditio, multifariæ artes, atque opulentiâ rerum, quâ aliæ prouinciæ viuunt & aluntur, deberi videntur; domus & familiæ Tuæ principium est, & origo: tanquam illius cuius maxima semper fides, incredibilis sapiëntia, fortitudo planè diuina, in tuendâ conseruandâque salute, Poloniæ præstantissima extitissent officia. Plena sunt antiquitatis monumenta, luculentissima testimonia gloriosè posteris loquuntur, à Ducibus Lithuanix, immortalis gloriæ hæreditatem Regum non modò gnauiter defensam, verum etiam auctiorem & ornatiorem ad hæredes transmissam. Primus fuit GEDIMINVS, Magnus Dux Lithuanix, eximium decus Romanorum, ex Domo Columnarum, qui felicitate suæ gentis, ad gloriosam recordationem longo annorum ordine nomen Lithuanum propagauit, nec motu vario temporum, nec rerum vicissitudine vnquam abolendum. Duodecim ei Nepotes viri fortissimi obtigerant, qui tanquam leones thronum Salomonis, suo inuictò robore, & infractò animo, Paternam ditionem sustinuerunt, defenderunt, & ornârunt. Qui tanquam duodecim fontes, de quibus Sacra scriptura testatur inundatione suâ & illuue, Aquilas Moschorum, Lunas Turcarum, & Scytharum in profundum interitum demerserunt colubros. Qui tanquam duodecim lapides ad Iordanem positi, oppositu laterum & corporum suorum, hostilem impetû à finibus Lithuanix represserunt. Iactet ergo Gracia, Parens & nutricula Principum, & bellatorum fortium, fœcundissima, quantumlibet Hercules ac Theseos, Achilles atque Hectoras. Ostentent suos Epaminondas, magistri & inuectores legum, The-

bani solertissimi: Xerxes ac Cyros auro & opibus maximis Persæ superbissimi: Lysandros Lacedæmonij, consilio & sapientiâ clarissimi, Themistocles Athenienses prudentissimi, Alexandros Macedones; Græci; Annibales Pœni bello exercitatissimi: Scipiones ac Cæsares, triumphis, ac trophæis, victoriarum Romani clarissimi. Brennos Galli extollant generosissimi, & in statuis aut faxis, nunquam fluentibus si malint incidant. Polonia & Lithuania Tuos Atauos Proauos GEDIMINO non degeneres; virtute, robore, sapientiâ Abnepotes; Nepotes, non dubitat cuius horum antepone, & in monumentis æternæ laudis, quæ non obscurat obliuio, non carpit posteritas; incidere. Numerent illi Reges subactos, in triumphis cum admiratione omnium gentium, ac stupore ductos, fusos exercitus, Prouincias imperio subiugatas: Polonia contra, tot talesque Duces, beneuolentiâ deuinctos, Principes affinitatè adiunctos, gentes varias ac multiplices, fœderibus concordiaque adstrictas, quæ in laude æternâ versantur, meritò iactat, numerat, & recenset. Primus est IAGELLO felicissima propago, GEDIMINI, Frater germanus CONSTANTINI DVICIS CZARTORYSKI Abau Tui Princeps gloriosissime, qui cum octo quadraginta annos, in Poloniâ regnasset (non ex mirothecijs Oratorum pigmentis, sed ex Oratione Roxolanæ Suadæ suauissimæ Stanislai Orichouij depromam, nō dubitata veritatis documenta) *multa trophæa de hostibus, omnis generis constituit. Inter quos Germanos, memorabili pugna ad Dambroum in Prussia deuicit (quod nulli unquam Regi negotium de Germanis licuit) Hic solus est inuentus, qui cæsis in acie, vno die Germanorum quinquaginta millibus, Germanos à Polonis posse vinci docuerit. Magnus hic fuit, & excellens Rex, admirabili regnandi sapientiâ præditus, qui non satis se functum officio, ac munere Regio putabat, si tantum res humanas administraret, nisi etiam res Diuinas, summo studio curaret. Itaq; Lithuaniam, nunc claram toto orbe terrarum, & religione, & fide, ad Ouile Christi primus adduxit, ibiq; tot Ecclesias dicauit. Deinde cum literas ipse nullas sciret, tamen hic omne literarum genus, ac Musas ipsas, tam Latinas, quam Grecas in Poloniam introduxit. Nullum regnum esse ratus, absque literis, nihilque Sancti, atque iusti, neque honesti, ibi posse esse ubi Philo-*

sophia

sophia non versaretur nomen. Quòd illa ex agrestibus ciuiles, ex immanibus mites, ex barbaris doctos, ex hominibus postremò Deos ipsos soleat efficere. Huic ergo tam excellenti, siue arti, siue virtuti, siue diuinitati potius cuidam, VLADISLAVS IAGELLO domicilium, in ea Vrbe collocauit, quæ Princeps & domina Urbium est, Caput regni; sedes & arx Regum. Atque vt ita res non tam argumentis, quàm signis, non verborum volubilitate, quàm rei perspicuitate, palam omnibus fiat; Augusta & ipsa antiquitate religiosa in DVCIBVS CZARTORYSKI POGONIA, non aliud quàm Principum & Ducum bellicosorum illustre Nomen tot retrolapsis annorum seculis vsurpauit. Ita vt in hoc Genus Illustriss: nulla vis fati, neque violentia hominum inuidorum, quicquam potuisset: quæ alias domos præstantissimas, concussit, labefactauit, & euertit: Hanc verò ad gubernandas gentes, conseruandum publicum bonum, Patriæ & Ecclesiæ, ampliandum decus & ornamentum, conseruauit incolumem, longè latequè produxit. Loquitur palamque recognoscit Lithuania & Russia, vnis moribus, vnis legibus coniuncta, generis Tui autorem, CONSTANTINVM DVCEM CZARTORYSKI, aliosque Viros & armis, & consilijs præstantissimos, ex suis radicibus ortos, magnificè ad potestatem cum imperio & dignitate productos. Quibus semper adiuncta ea fortuna fuit, vt cum se publicis necessitatibus, & publicæ felicitati promouendæ impendissent, hoc vnum sollicitè & laboriosè contendere, ne vlla in parte bellatorum fortissimorum munus & gloriosum officium à DVCIBVS CZARTORYSKI, vnquam desideraretur. Formidanda vniuerso Regno Poloniæ, Tartarorum & Turcarum impendebat tempestas, ignis, flamma, & calamitosa incursionis hostilis trepidatio impunè grassabatur, per Volsyniam, Podoliam, vi, ferro, armis infessam, vastitas agrorum, depopulatio Urbium, omnium bonorum direptio, magis ac magis in dies inualescebat. FEDOR DVX CZARTORYSKI, Capitaneus Luceorieñ. confertissimam Virorum fortium manum, ipse fortissimus delegit, conscripsit; in aciem produxit, & hostilem feritatem, ferro, & vindice manu coercuit, & hostem immanissimum cum turpissimâ ignominia, & perpetuo dedecore, in suas latebras & latibula fugere coegit.

Quare grata Respublica Polona, & memor tantæ strenuitatis, & periculorum, pro salute & integritate susceptorum, ad Stemma Ducum antiquum C O L V M N Æ, quæ tanquam Pharos Ægypti variarum virtutum splendoribus in orbe Sarmatico collucebat: tanquam Hebræorum columna, aduersus Solis violentiam fundebat ymbra, aduersus Lunæ rigorem, præstabat flammam, etiam equitem armatum, tanquam nouum testimonium fortitudinis & roboris addidit, bellatorem. Et equidem merito. P O G O N I A enim ius salutis communis tuendæ suscepit, in cuius humeris publica pax, religio, libertas, aræ, à graui periculo seruandæ confederunt. Illa enim semper in sole & puluere Martio immoratur, ut vrbes & oppida intra tepidos parietes, pace & tranquillitate perfuantur. Illa non somnum, non lectum ad quietem datum habet: semper in cursu, in labore, defatigatione, ut saluti ciuium, integritati bonorum, immunitatibus Ecclesiæ provideat & prospiciat. Viuit & splendescit clarissimè, nulla antiquitate temporum obruendus, in historicorum monumentis grauibus & difficilibus rebus probatissimus, & omnium existimatione felicissimus, filius eius A L E X A N D E R D V X C Z A R T O R Y S K I, Palatinus Vothyniæ: qui Valachorum, Moldauorum, Scytharum, ferarum potius, quàm hominum, numerosissimum gregem, Poccuciam, Podoliam, igne, ferro, depopulantem, fortunas Nobilium, ad miserandam direptionem proponentem, filios adprobrosam & fædam designantem contumeliam, partim in Istrum sanguine illorum coloratum, protrusit, demersit, partim in campis, cadaueribus contectis, illorum vasta & immania tanquam Cyclopum corpora, lupis, & vrsis, dilaceranda & deuoranda in pœnam & supplicium tantæ audaciæ, & crudelitatis reliquit. Efflorescit & propagatur, ad omnem æternitatē, laus & gloria IOANNIS D V C I S C Z A R T O R Y S K I, Proavi Tuæ Celsitudinis. Cuius prudentiæ & consilio sub tempus belli Moschouitici, Rex Poloniarum Augustus, Palatinatum Kiiouiensē gubernandum & regendum demandauerat. Non necesse commemorare, quod in omnium sermone versatur, & percrebrescit quantā autoritate, quantā animi æquitate, quantā honestate, fide, religione, studio existimationis bonæ, salutem commu-

communem, & statum illius populi procuraret. Vt omnes quæcunque religiosè, sanctè, prudenter in illo Palatinatu administrata, & gesta fuissent, vni tunc IOANNI Duci CZARTORYSKI, rerum potenti referrent accepta. Ita præfuit ei loco, in pace, vt & ciuibus, & focijs gratissima esset eius integritas, & fides. Quem non tam supra se, quàm pro se experiebantur, cuius vigilantiam excubare pro salute, singulorum & vniuersorum quotidie, non valetudini parcere, non vitæ suæ delicijs indulgere cognoscebant. Qui solus in negotio, vt alijs otiosis, solus in excubijs, vt quietis, solus in metu, & trepidatione, ingruentium malorum viuebat, vt alijs magnopere securis, pacatis tranquillisque; viuere liceret. Eū dum erat Serenissimo Regi, STEPHANO BATHOREO, qui consilijs factis, veterum Imperatorum non adæquauit: sed superauit, gloriam, in Moschouia; IANVSSIUS Dux CZARTORYSKI, Patruus ILLVSTRISSIMI Parentis Tui, tantarū difficultatum, laborum, periculorum, non modò se ei comitem, magnis impensis dedit, verum etiam omnium illorum, quæcunq; in solo hostico, subeunda erant participem. Hyemandum erat Regi gloriosissimo sub pellibus, in regione asperâ, propter hyemis acerbitatem, & propter cœli illius, longè maiorem inclementiam, niuibus altis supernè operiri oportuit, non locum quietis, non cibum sanitatis, non horam periculorum, mortisque vacuari & inanem, habere necessitas premebat; declarauit promptam voluntatem semper in Sereniss: Regem, & affectus grati propensionem, quam requirebat tumultuans Moschouia, in Regnum. Ostendit nefas, Principem formidoloso & graui periculo deserui, & communem fortunam, cum Sacro capite, in ludibrium, & libidinem perduelli hosti obijci, probrosum est arbitratus Dux IANVSSIUS CZARTORYSKI, Postposuit priuatas rationes, publicam dignitatem est amplexus, delicias domesticas, & commoditates contempsit, repudiauit, in discrimen vitæ, pro salute Patriæ, & honore Regis perpetuo, sese coniecit. Et cum per infectos sanguine gladios, præsentisque mortes, gloriam & victoriam quæsiuisset, ad *Pschouum* Sarmaticus Fabricius, cum sanguine generosissimo pro Regis honore, Patriæ integritate, vitam æternam victuram, effudit. Habet hoc & Parens ILLVSTRIS SIMÆ Tuæ Celsitudinis, NICO-

LAUS GEORGIVS Dux CZARTORYSKI, Castellanus
Volhyniæ, Vir ingenio, & consilio, acerrimus, planè Paternum.
Cui ego summam felicitatem gratulor, vt largiatur Deus, immorta-
lis, quam non animi fastu, non vllis priuatis emolumentis, sed to-
tam publicis commodis meretur & promouet. Ipse enim maio-
rum suorum perennem memoriam, gloriosis victoriarum tro-
phæis, egregijs meritis, heroico animo, adimpleuit, & auxit. Non
gloriatur alienâ luce, qui veterum ferè omnium gloriam sui no-
minis splendoribus offuscavit, & noui claritate luminis, familiam
Ducum CZARTORYSKI collustrauit. Exortum erat bel-
lum crudele & nefarium, in Liuoniâ; illius signa & vexilla, pro-
prijs ac ingentibus impensis producta, salutaria aspexit Patria &
felicia, quæ hostes tanquam fatales in cœlo cometas, suo san-
guine rubentes horruerunt. Fuit theatrum, in quo eius virtus
admiranda omnibus enituit, fuit campus Martius, in quo incredi-
bilis fortitudo, Serenissimi Regis, amplissimi ordinis & omnium
nobilium, animos in se conuertit. Nam adhuc illi iuueni
Regiâ autoritate, cum in Valachiâ contra Scythas & Tur-
cas, militum legio commissa, Patriæque salus, & incolumitas eius
robori, & dexteritati fuisset commendata, incredibili sapientiâ,
vigilantiâ, prudentiâ, in hoc vnum negotium incubuit, vt hosti-
um audaciam suo consilio, & pertinacem impetum, suâ animosi-
tate, & constantiâ retuderet; Scythis & Valachis, in acie fuis &
prostratis, Turcâ vero ipso, qui compedes fluuijs iniecerat, Danu-
biumq; ponte adstrinxerat, fugiente & frendente. Quin etiam hoc
tempore perditio & afflicto, luctuosâ oppressæ Patriæ ruinâ, (heu
lingua singultu grauissimo, & maximis lachrymis impedita, elo-
qui non potest) Hydræ capita in perniciem Ecclesiæ, & funestum
exitium Patriæ pullulantia, suâ charitate in Patriam, & Ecclesiam
Magnus Sarmaticus Hercules rescuit. Venio ad genus Mater-
num Tuum ILLVSTRISIME PRINCEPS, quod & antiquitate
Nobilissimum & factis præstantissimis, à tot seculis annorum
enitet, & eminent in orbe Polono. Quod si homines prædicare
destiterint, mutæ regiones, vastæ solitudines, agri & campi deser-
ti, inculti, asperi, loquentur. Magna sunt Materna gentilitia fa-
miliæ Tuæ decorâ, & merita antiquitate gloriosa, famâ semper
constan-

constantissima, & maxima, quorum Tu es PRINCEPS, hæres, & Dominus perpetuus. Suspice in Matre Tuâ Heroinâ Prudentissima, Ducem SAMVELEM KORECKI, fratrem eius germanum; Virum bellicosissimum, in pluribus bellis victorem felicissimum. Suspice si excidit obliuione meâ præstantia, in tam copioso ordine, & longa serie Ducum, gloria & nominis dignitas: Equidem solida meritis Maiorum Tuorum virtus semper ascendit sursum, nec vnquam infelix præcipitium, aut fatalem occasum pertimescit. Suspice illud fulmen belli, quid in fulmine, quod non in SAMVELE KORECIO? Illo nihil velocius, nihil validius, celeritate tantâ volat, vt priusquam volet, adsit, priusquam appareat, vulneret, interficiat, prius diruat, quàm ruat, & in momento, cælo æmulas Pyramides, excelsas turres, columnas marmoreas, ære perenniores, annosas arbores, multorum seculorum testes, labefactet, concutiat, collidat, comminuat. Ecce naturæ genius & ardor Ducis SAMVELIS KORECKI, Martis potius quàm hominis. Cuius adolescentia ad scientiam rei militaris, imperijs, victorijs, ac triumphis fuit erudita. Erat ille fulmen belli, quantâ enim celeritate bellorum victorias est consecutus? quas barbaras gentes bellando non adiuuit, quos hostes Regni & Ecclesiæ non gloriôsè vicit, adeo quæ vicit, vt citius vicisse quàm venisse cognosceretur. Iam in Valachiâ, iam in Moldaviâ, iam in visceribus Turcici imperij, nunquam vicariâ operâ, sed vbiq; præfens, & fortunatus versabatur. Virtus illa KORECII, stare loco nescia, prius ad hostes penetrauit, quàm venientis fama percrebuit: prius gladius conspectus, quàm nuntius auditus: prius clades, & vltimum exitium hosti illatum, quàm ab eodem metus intra conceptus est. Ita fulmen illud quiescere, sistere, cunctari, nesciebat. Omnem viciniam trepidatio belli incessabat, rumor quæ increbrescebat Turcis fatalem, & pestiferum comparari occasum, atque eum interitum, quem nec feroces olim Galli, nec sanguine humano madentes Vandali, nec omni diritate nobilis suis cum Hunnis Attila inuexisset. Trepidauit ad cohortium illius nuntium Constantinopolis, caput & domina Græciæ, vbi securitatis Otthomanicæ, & imperij arcem & sedem, prædo ille Asiaticus collocauit. Et facilè intolerabile seruitutis, liberis populis, & libertati assuetis iugum im-

positum Heros ille excusisset, nisi laeta nimium mens fuisset, illis militibus, qui blandis fœderibus circumuenti, inglorij & singuli perire, quàm gloriosissimam belli fortunam experiri maluerunt. Ducis autem **KORECCII** contemprix mortis pro Patriâ Virtus, dum se torrentis instar latius diffundit, illicò obsidione cinctâ, hinc & inde heroicos ausus, generosè explicat, & fulminis instar, obuia quæque proterit, atque comminuit: Sed tandem ingruente hostis multitudine, iniquo afflictæ Patriæ fato; in Otthomanicam potestatem redigitur, & efferatæ crudelitati barbaræ gentis exsatiandæ victima feligitur ex vniuersis. O durum Reipub. iam tum labanti vulnus, tanti viri occasu inflictum! ô nullis lachrymis deplorandam boni publici diminutionem! Hic hic profectò fuerat, qui non modò Romanorum Duces, Fabricios, Scæuolas, Regulos, Attilios, in laude & gloriâ militari, in deuotione vitæ, verumetiam in genere mortis est imitatus: cum se Deciorum instar, pro Patriæ salute ad hostem iturus libentissimè deuouisset. Sed cum meo animo vetera repeto, mentisque oculos, per antiqua Auorum Tuorum materna decora circumfero, meam subeunt memoriam **DUCES WISNIOVIECII**, qui sicut dignitate & honore antecedunt gentes, & familias in Russiâ; ita vetustate temporis, & annorum spatio immemorabili post se relinquunt ferè omnes, adeò vt scriptorum curam, & diligentiam cogant suæ magnitudini succumbere. **DEMETRIVS DVX** in **WISNIOVIEC** Turcarum Imperium, & barbaras Scytharum regiones, non vno modo attriuit, sed plurimis bellorum strategematibus, ac innato robore, & vi debellauit, Valachiam vastauit, afflixit Moldauiam, Vrbes & oppida ad Danubium, vsque, tanquam fatali quodam incendio corripuit & inuoluit. **ANDREAS DVX** in **WISNIOVIEC**, Tuus Proauus primo Castellanus, tandem Palatinus Volsyniæ, **CONSTANTINVS** Palatinus Russiæ, Tui Parentis Gloriosissimi Auunculus, quas curas, quæ tædia, quos labores, & quidem grauissimos, pro Patriæ bono non susceperunt? quæ pericula non subierunt? An non illam animi vim, illam in subeundis periculis admirabilem constantiam, in rebus moliendis, efficiendisque velocitatem incredibilem, & præclaram in Rempublicam Polonam, in suos fidem abundè sunt contestati? Hæc eximia femina

mina meritorum Maternæ Familiæ Tuæ, quis luculenter videre non potest. His temporibus grauibus, & formidolosis in HIEREMIA DVCE in WISNIO WIEC, Palatino Russiæ prudentissimo, & bellatore acerrimo, propter palmas deportatas ex hostibus barbaris, trophæa erecta, & triumphos ductos, celeberrimo. Quæret posteritas, quis Russiam perditis & calamitosis temporibus labefactatam, concussam, debilitatam, ac planè extinctam, in statu suo conseruauit? Vnus HIEREMIAS DVX in WISNIO WIEC, conseruauit. Cuius industria, tot in Moschouiâ magnis impensis, in Scythiâ & vicinis Prouincijs partæ sunt victoriæ? vnus HIEREMIÆ DVCIS in WISNIO WIEC. Quem agnoscere, tot periculorum depulsorem, & illatarum Patriæ, Ecclesiæ, à rebellibus Schismaticorum subditis, iniuriarum fera posteritas, & consequentes populi venerando admirari debent, silentio? Vnum HIEREMIAM DVCEM. Ille fines suos ab excursionibus hostium, & latrocinijs defendit, ille exercitui Regum Poloniæ, contra Moschos perduelles, contra Scythas, bonorum raptores auxilia misit, atqui eo tempore misit, quo mittere Patriæ necesse fuit, tum misit, cum misit nemo, & qui noluit. Ille corpus suum mille periculis obiecit, & cum SERENISSIMVS IOANNES CASIMIRVS IV. Rex Poloniarum, contra rebelles subditos ad *Zborouum* auspiciatissimè depugnaret, ille eadem tempestate ad *Zbaráz* obsessum militem, contra eosdem perduelles animabat, hostes crebris eruptionibus frangebatur, & quod sera mirabitur ætas, exiguam bellatorum manum aduersus innumerabilem coniuratæ plebis multitudinem, verbo, manu, & exemplo, incitabat, confirmabat. Verè tum ille fortis constansq; fuit, cum hostem Patriæ duceret esse suum. Et hæc Tuorum Maiorum sunt merita, hæc Virtutes, quæ se actionibus non vulgaribus, quasi lineamentis, & viuis coloribus in oculos omnium ingerunt, vt iudicatu difficile sit, illinè maiorem gloriam acquisuerint, cum formidabiles hostibus essent, an Tu ijs artibus, quæ pacis sunt, virtutibusque illorum lucem reddideris auctiorem. Audacioresne illi fuerint, in rebelles & contumaces hostes, an Tu miles togatus aduersus animi passiones frenandas felicior. Hanc Tu diuinam Jagellonis Pro. Patru Tui indolem, & aliorum

DUCVM CZARTORYSKI fortitudinem, sapientiã, mansuetudine, ex Samuelis Korecki Ducis inuicti, animi robore, & Ducum in Wiśniowiec, felicitate mirè temperatam, sic expressè, sic absolutè refers, vt & paci, & bello, natus videri possis. Simulq; & ad clementiam ciuilem factus, & ad fortitudinem bellicam institutus. Neque enim verendum, ne Tuæ in pace, insignes virtutes, minus sint lucis, & splendoris habituræ, quàm Tuorum Maiorum in rebus bellicis, egregia & præclara facinora; nam belli decora, tantum formidolosa mirantur homines, nec ij tamen, aut omnes, aut strenui & cordatissimi. At prudenter, mansuetè, moderatè, iustè facta, tum optimus quisque, tum omnes mirantur simul, & non modò mirantur, sed etiam amant effusissimè. Quæ quidem ego, nisi Tuorum Maiorum gesta bellica esse magna prædicem, vt ea vix cuiusquam mens, aut cogitatio assequi possit, aut amens, aut impudens sim necesse est. Sed tamen Tua præstantiora, & omnibus chariora, quæ nulla est obscuratura obliuio argumenta virtutis. Virtutes bellicas, vt ait Romanæ Parens eloquentiæ Cicero, solent quidam extenuare verbis, easque detrahere Ducibus, communicare cum militibus, ne propriæ sint Imperatorum. Et certè in bellis, Martis dubio anticipitque euentu, militum robur, & fides, locorum opportunitas, auxilia, & vires sociorum, instructæ classes, apparatus copiosissimi, multum adiumenti conferre videntur. Maximam vero partem, quasi iure suo fortuna sibi vendicat, & quicquid feliciter, & ad voluntatem Ducum gestum est, id pæne iactat, & ostentat omnibus suam esse fauoris tesseram. At Tuæ laudis, & gloriæ **PRINCEPS ILLVSTRIS-SIME**, quam Virtus Tua consecuta est generosa, socium habes neminem, excludis comites, totum hoc, quantumcunq; est, quod certè est amplissimùm, & omnibus seculis deprædicandum, totum est inquam Tuæ industriæ, & diligentia. Nihil sibi ex ista laude Tuus Pro Auus Illustrissimus, nihil Auus Prudentissimus, nihil cognati, affines, Tibique necessarij, bello & victorijs conspicui decerpunt. Quin etiam ipsa rerum humanarum Domina, vel vt alijs dicitur falso cæca Dea, in societatem tanti honoris se non offert. Tuæ Virtuti cedit, quam propriam, hæreditariam, magnam, amplam, & augustam admiratur

tur, colit, & obseruat. Diuinitus Tibi inprimis, illis vitæ rudimentis, imbelli, & nondum satis confirmato, corroboratoq; viuendi tyrocinio, illustria virtutis indita fuere indicia. Inter illa, quasi cunabula, & elementa, modestiæ, pietatis, pudicitæ, dignitatem Tuam atque adeo publicam de Te spem non vano, nec inani augurio prænotabant. Roma religionis Sanctissimæ sedes, & augustissimum imperij æterni caput, gentium, & terrarum omnium, admirandum compendium, & perfugium Christianæ Sanctitatis, Princeps & domina Scientiarum, & artium Parens optima, eruditionis Magistra, ac virtutum Sanctarum officina. Cum intelligentiæ magnitudinem Tuæ tractando ea studia, quibus vita ad omnem probitatem & honestatem informatur, & comprehendendi facilitatem suspexisset, cum Theologiæ, quæ sola apud Te non est, sed artium aliarum pulcherrimo comitatu decorat, sedulo & gnauiter operam dantem est admirata, ad illustrem honorum accessionem, ex eruditione, & præstantissimorum operum magnitudine prouenientem, Te non modo manu ducere, sed inuitare non dubitauit. Verum ego Te **ILLVSTRIS SIM E P R I N C E P S**, non ex inde amplum præconium, quod Romæ sanctè & religiosè viueres, quod Italiam peragrare, meruisse existimo, cum id populare, & domesticum sit omnibus: sed quod hæc ageres, quæ Te loco, ordine, nomine, existimatione, magnoperè insignem, cæterisque ornamentis apud omnes efficerent admirandum, & domum redires probitate vitæ melior, & Sapientiæ thesauris auctior & cumulatio. Dignum & idoneum Te præstitisti, spemque optimam præbuidisti, Te eum ciuem fore, à quo aliquando Patria, consilio, patrocinio, iuuari ac defendi posset. Cùm enim Sanctissimus in terris Christi Vicarius **V R B A N V S V I I I**. tam raras, insolitas præclarasque virtutes, & celebritatem generis priùs non tenui famâ, aut peruagato sermone didicisset, quam præsentem aspexisset, mox manu illâ, quâ vniuersum orbem tunc regebat pacatè, & feliciter, benedixit, vt copiosa incrementa assumeres, virtutum, vt animosus stares in periculis Patriæ, & Ecclesiæ propulsandis. Aspexit Te feliciter Patria, reducem ab Italiâ, accepit cum magno desiderio, quem non sine multorum euentuum

formidine dimiserat. Erant tunc oculi omnium in Te vnum coniecti, expectabatur ab omnibus Ordinibus cupidissime, quantum admiranda virtutum Tuarum vbertas profunderet fructuum. Datus in Canonicum summum & primarium Ecclesie Cathedralis Cracouiensis, manifestam expectationem hominum, & insitam de Te opinionem insigni Tuorum operum præcellentia & dignitate superasti, vt facile intelligerent, Te magna authoritate, dignitatem & munus Episcopi honorifice posse sustinere. Atque ista Tibi gradum ad Rempub: hæc primum aditum, ad summam existimationem, & ascensum fecerunt. Non obrepisti ad honores, Maiorum duntaxat commendatione, non ambitione, aut luxuriantis cæco fortunæ fauore; sed venisti eo cursu qui semper patet magnis & amplis virtutibus. Tuum Sacerdotium, tanquam florens virga Aaronis, quæ folia suauia, flores, & fructus vberes producebat, folia quidem, verborum, exempla, flores factorum, honestatem, fructus autem proximi charitatem, continentiam vitæ emittere videbatur. Quæ tum facundia, quæ potentia Orationis Tuæ fuit. Cùm in varijs Templis Religiosorum virorum, ex Cathedrâ furorem Hæreticorum, honorem Diuinum nimis oppugnantium, sermone sacro coerceres, odijs maximis, animos illorum ardentes, ex oraculis Sanctorum Patrum, testimonio sacre Scripturæ adducto, mitigares, sopires, & extingueres. Veram solidam & salutarem doctrinam, cælestis atque Romanæ fidei, in animis contumacibus, & obsistentibus spargeres, atque disseminares. Omnes enim nervos, & ætatis, & industriæ, eò conferebas, ne æquitatem improbitas, consilium temeritas, rationem furor, fidem, pudicitiam, Sanctimoniam, perfidia, impudentia, impietas, euerteret, & profligaret. Mellita Tua Suauiloquentia, nunquam lutulenta fluens, sed semper Tibi similis, Auditorem iucundissimo artificio, in stuporem rapiebat, raptum delectabat, delectatum erudiebat, eruditum meliorem, dimittebat. Non poterat strictis & angustis Tua clarissima expectatio contineri limitibus, non poterat domesticis tantum, aut popularium, vsque satis ornari sermonibus, nisi etiam non tenui, nec obscurâ auditione, apud Sacram Regiam de Te increbresceret Maiestatem. Admiranda profectò,
hæc

hæc Tuæ Sacræ eloquentiæ vis, & potentia, priusquam Pòëtarum carminibus, annalium monumentis, elogijs Oratorum ornaretur, Sapientissimi Regis iudicio, grauiſſimi Senatus authoritate, totiusque Nobilitatis fauore, & notâ ſingulari promeruit celebrari. Videbat Rex Prudentiſſimus, in Capitulo Ampliſſimo Cracouiſi, Te magnoperè fructuoſum, quantum in cultu diuino exornando, labore contenderes, quantum Te Eccleſiæ impenderes, quantum moderatione, honeſtate, humanitatis facilitate, omnibus comem, affabilem, benignum Te præſtares, & quemlibet etiam inferiore loco, ab aspectu, congressu, non prohiberes, ſed paternâ proſequereris beneuolentiâ. Videbat claras & apertas Tuas virtutes, nullis argumentis, aut ſignis indigere luculentis, ſimulque idoneum Te duxit, quem & Senatui grauiſſimo, veracem conſiliarium, tanquam in aulâ Regis David *Chufai*, quod eſt prudens conſilium, non perfidioſum *Achitophel*, quod eſt fratris ruina, & Patriæ Senatorem, prudentiſſimum, & Eccleſiæ Episcopum pientiſſimum, deſtinaſet, addiceret. Neceſſarium & perquam vtile arbitratus eſt, vt in Patriâ & Eccleſiâ functiones glorioſè, & laudabiliter perageres, grauiſſimo & ſapientiſſimo ſuo iudicio comprobare. Vt celeberrimum Tuæ gloriæ theatrum, patentiſſimus maioribus virtutibus campus, ampliſſimum excellentiorum meritorum pignus, & donatiuum, latiſſima laborum Tuorum area, & Circus extaret in omnem poſteritatem. Et tametſi non modò in Regno noſtro, ſed toto orbe terrarum, grauiſſimum conſilium, honorificè produci ad nobiliſſimum, & honoratiſſimum conſeſſum, à quocunq; Regum & Cæſarum poteſtate, magna & illuſtris ad omnem immortalitatem fortuna, putanda ſit: tamen à Summo Monarchâ Poloniarum Rege Sereniſſimo IOANNE CASIMIRO IV, in quo perfectiſſimè ineſt, quod cuiquam Regum, aut Diuina benignitas, aut fauor & clementia cæli, aut natura elargita eſſet, quo nullus prudentior, nullus perſpicacior, in cenſendis virtutibus exiſtimator, nullus effuſior, in remunerandis laboribus remunerator; ab hoc, inquam, Sapientiſſimo, & Prudentiſſimo Rege, in ſublimem ac excelsam euehi, Eccleſiæ dignitatem, longè auguſtiùs, & humanâ altiùs felicitate. Prouidit nimirum Sapientiſſimus, iuxta ac Fortiſſimus Rex, qui omnia ſua
E
conſilia,

consilia, curas & vigilas, in Reipub. salute, ac dignitate Regni amplificantâ, ornandâ, defixit. Te nihil acturum, nihil vnquam suscepturum, quod non ad bonum commune tuendum, & perenne ornamentum Ecclesiæ, pertineret conseruandum. Quæ prudentissima auguria, spe de Te non mediocri, nec incertâ conceptâ, iam omnibus numeris, compleuisse videris, & quicquid ille à Te expectandum prouidit, & prospexit, iam fecisti. Iam non Tibi, sed communi bono, Ecclesiæ decori, muneri fideliter obeundo, sanctissimè viuis. Omnia negotia, fedulitatem, nauitatem, dexteritatem, ad cultum Diuinum promouendum, luculenter exhibes, felicitatem Tuam, non animi fastu, non supercilio graui, & arrogantia, non vllis priuatis emolumentis, sed totam publicis Patriæ commodis metiris. Superiores honore, cultu, & obsequio, æquales comitate, affabilitate obstringis Tibi, & deuincis. Quid enim hic commemorem? singularem disciplinam, seueritatem, sanctimoniam Aulæ Tuæ, à quâ non aliter, quàm olim à sacris Eleusinis, impij, nefarijque voce præconis submouebantur. Tu procul repellis, & abigis improbos omnes, totamq; illam Principum aulæ, familiarium vitiorum cohortem, adulationem, ambitionem, arrogantiam, vanitatem, versutiam, licentiam, violentiam, luxum sic stirpitus exscindis, & eradicas: vt frugalitatis, modestiæ, simplicitatis, integritatis exempla, & imagines, non aliundè melius, quàm à Tuo Palatio priuatas in domos referantur. Magnus Propheta propter incredibilem patientiam, summam humilitatem, fortitudinem, & alias innumerabiles virtutes, charus Deo, & acceptus Psalter Regius Dauid, summis laudibus, ac planè Diuino elogio, extollit arbores, in arduis montibus & excelsis plantatas. *Saturabuntur ligna campi, & Cedri Libani, quas plantauit, illic passeret nidificabunt.* Quæ est tanta sublimitas arborum, tam excelsa altitudo, quæ cacuminibus suis, cælos ipsos, quibus altius præter ipsum Deum nihil datur, ad eò tangit, vt nec manus hominum, nec oculus contingere possit? Si Diuo Hieronymo & Symmacho credimus. Ligna Domini, vel Dei, non campi sunt, illi qui supremam dignitatem in Ecclesiâ obtinent, qui plenum sollicitâ anxietate adeunt populi officium; nullus enim alius plantauit, rigauitque operarius, quàm Deus, non alia intentione, non alio certè respectu, & fine, in montibus excel-

sis, in

sis, in arduis locis posuit has arbores sublimes, nisi vt in illis *passeres nidificarent*; vt oppressos potentiorum iniuriâ defenderent, calamitate releuarent, miseris & afflictis hominibus, in ærumnosa vitâ constitutis, consilio, manu, ope, singulare patrocinium præstarent. Liceat mihi PRINCEPS ILLVSTRISIME, verbis exprimere, quod omnium oculis luculentissimè est expositum. Tu es arbor Domini vel Dei, in montibus excelsis plantata, genere DVCV M celebris, prudentiæ præclaris fructibus sublimis, sapientiæ altitudine conspicua, insignis, & præstans. Te vnum ex arboribus Domini vel Dei, Episcopis esse, in quibus Pontificiarum virtutum omnia insigniter eminent ornamenta, adeò esse sublimem, & excelsum, vt in humeris, ramorum instar, Tuis, *passeres nidificent*. Tua enim Aula temperantiæ, castitatis, sapientiæ, aut collegium est, aut Academia liberalitatis, aut munificentæ, in quâ Princeps ipse lex es, Idea religiosi Sacerdotis, norma vitæ & regula, amussis & specimen, omnis humanitatis & beneficentiæ. Si quis fame sitiq̃ue extabescit, cibo potuq̃ue mirificè recreas; sordidatis & pannosis hominibus, tribuis amictum, non tegendi modò, sed pænè ornandi gratiâ comparatum. Deficit quempiam res frumentaria, Tu prouides; si quotidiana domestica alimenta, Tu suppeditas; vt multa in paucâ conferam, nullos viros esse Religiosos, doctos, eruditos, quos Tua singularis beneficentia, maioribus in dies beneficijs, non suscipiat excolendos, ornandos, ditandos. Quid à Te non tentatur, quod non accuratissimè pro religione, sacris legibus Ecclesiæ & institutis, sine vllâ propemodùm intermissione elaboratum, vt Te eo honore, & præstantissimo munere dignum ostendas, vt lignum Domini, Diuinâ gratiâ plantatum, in monte excelso & sublimi irrigatum exhibeas. Non Tuæ Tu commoditati, sed publicis, Patriæ, vel priuatorum, qui ad Te, tanquam ad Asylum, confugiunt, emolumentis inseruis. Iura, & legum integritatem, Tuæ fidei commissa defendis acerrimè. Quod si alicuius innocentiam, aut libertatem aliena impetitiõ insolens, aut auara oppugnat, Tu fraudulentas machinationes, animosè retundis: Cum improbitati, legum seueritatem, innocentæ, facilitatis, æquitatis, ostentas aram atque perfugium. Tu vigilantem Patronum, hominibus in magnâ re-

rum conuersione, ne extremam patiantur calamitatem, declaras Te Patrē & Pastorem. Non illi Te Patre & Patrono dolent, se iniuriam perferre, communi legis, & æquitatis, arceri perugio; non cum lachrymis, & singultibus maximis, impunitatem ali, & foueri, nocentium audaciam, innocentium contemni calamitatem, facinorosos temeritate, furore, amentia exultare, homines miseros, egenos, etiam deplorandi sui iuris potestatem amisisse non conqueruntur: sed alacri animo, & læto gessiunt & triumphant, in tantâ rerum communium, & priuatarum fluctuatione. Sidus quoddam sibi benignum & salutare exoriri, cuius lumine benefico, ex hac se, legesque, suas, fortunas, credunt exempturos tempestate: Spe fidelitatis Pastoritiæ, se sustentant, quòd non alio animo, non aliâ curâ, non aliâ solitudine, illis profuturus sis, quàm quali semper in religione tuendâ, & cultu diuino propagando fuisses, Quamobrem cum pro religione, & Deo, impensè semper sollicitus futurus sis; conscende istud immortalitatis gloriæ theatrum, præclarissimis virtutum Tuarum meritis præparatum: progredere feliciter omniû felicissimus, beneuolentiâ & fauore ad Ecclesiam, clero pientissimo, Scholâ Academicâ eruditissimâ, Senatu Ciuitatis, consilio, grauitate florentissimo refertam: quam Tibi Deus Optimus Maximus, cum Vniuersâ Diocesi commisit, & concredidit gubernandam. Ascende in Templum, omnis sanctitatis, pietatis, iustitiæ sacrarium, non albescentibus vectus equis, sed bonis Te honorificè prosequentibus votis, & acclamationibus. Non laureatos, ex hostibus deuictis, triumphatis, fasces & spolia, ambitiosè ostentans, sed heroicis virtutibus circumfulgens. Immortalium actionum, veram & solidam præferentem accipe Infulam, & Pedum, luculenta virtutum Tuarum excellentium testimonia. Cum verò in solio Episcopali, in summo amplissimi Capituli confessu confederis, humanaque omnia infra Te, Tuumque animum posita, quasi abiecta, & contempta fueris intuitus; Academiam Cracouiensem, tot Præfulum, summorum & primariorum Sacerdotum Parentem, seu filiam D. IAGELLONIS eam magis conuenit appellari, nam ancillam pro Tuâ bonitate vetas. Illam inquam Academiam, Illustrem & vnicam Scholam Regni, in Septentrione, vnicum literarum domicilium, vnde religionis & cultus

44
cultus diuini, cum summo studio, ad populos promanat, & profluit.
Sanctitas, vnâ cum Filiâ Posnaniens. Colonia, pro Tuo maximo
in literas studio, & amore, paterno complectaris affectu. Venit
enim illa in spem non dubitatum, & certam expectationem, re-
ditura Tecum ILLVSTRISIME & Magnanime PRINCEPS,
nimis in se contestata officia: Clementiam ROZDRAZEVI,
liberalitatem OPALINSCII, munificentiam LVBRANSCII,
beneficentiam SZOLDRSCII. Non ancipiti spe metitur for-
tunam suam, quod Tuâ insigni & præclarâ authoritate Academi-
cam dignitatem, & felices successus literarum, fouebis & conser-
uabis. Illa enim verò quantum studium, quamque fidelem
protectionem à Te, ad suam dignitatem tuendam, promouendam-
que allatam esse cognoscet, tantum ardentibus votis, & supplica-
tionibus, apud Diuinum numen, ad aras Diuorum suorum Tu-
telarium adlaborabit: vt postquam innumeros dies, placidif-
simosque numeraueris, & magnorum operum cogitationes,
de Ecclesiæ bono, ad fructus suauissimos produxeris,
Orbi, Patriæ, & bonis omnibus, Reipublicæ
Polonæ, decus ornamentum vnicum, &
gloria, diutissime & vel æternum
dicaris, nuncuperis

D I X I

D. O. M.

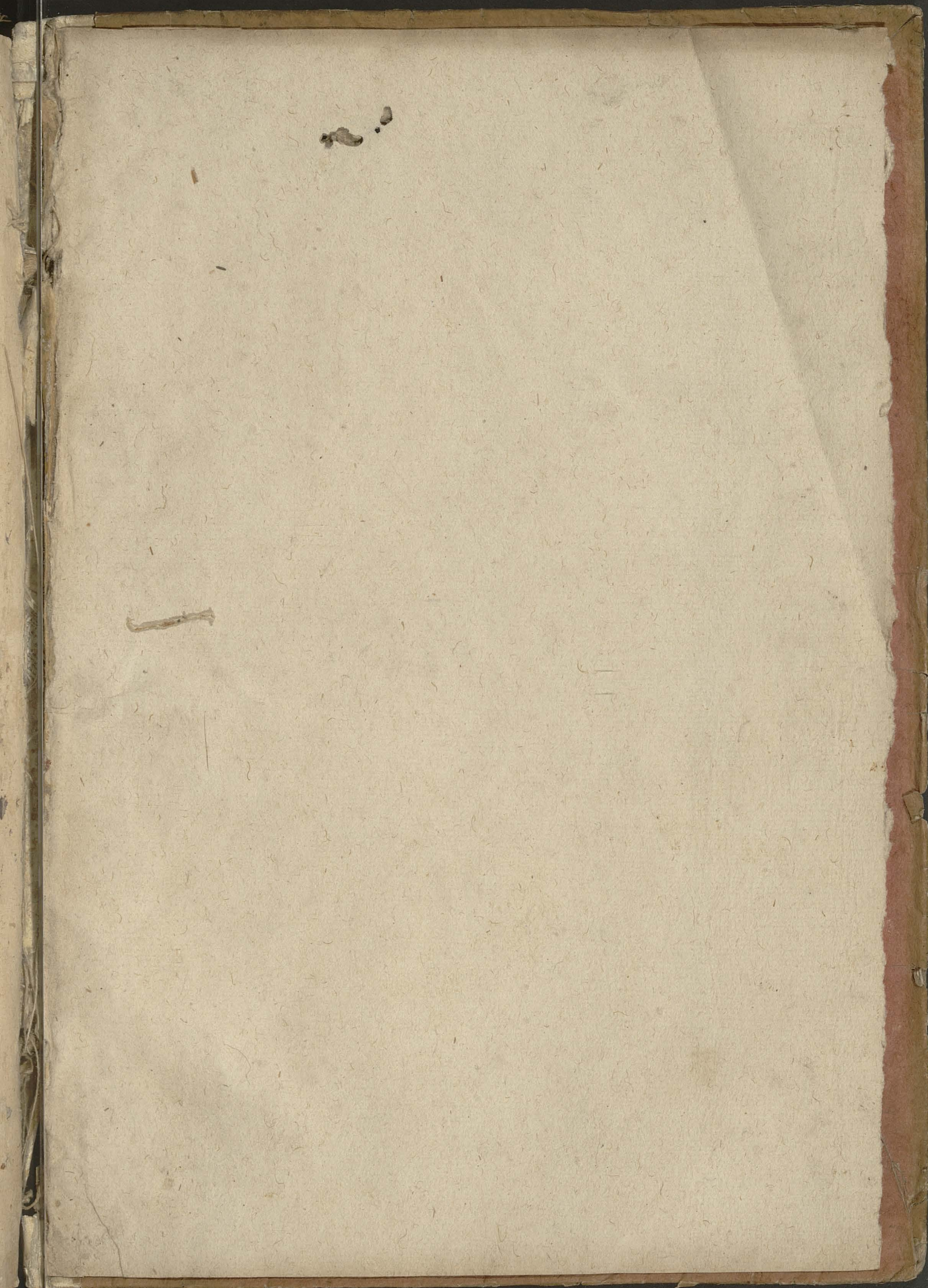

7 N S I G N I A
A L M Æ A C A D E M I Æ
C R A C O V I E N S I S .

Quod regnum iuuenum, Rex & Respublica fecit,
Per Sceptrum duplex mater id alma tenet.

Impensis Generosi Domini,
BARTHOLOMÆI NOWODWORSKI,
Equitis Meliteñ. Commendatoris Posnaniëñ.

bo
cha
ne
qua
vii
fall
au
aq
vt
à c
fu
lit
Pa
be
di
al
es
e
c
r
n
e

u
ds, i

